

สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ

National Institute of Animal Health (NIAH)

จดหมายข่าว

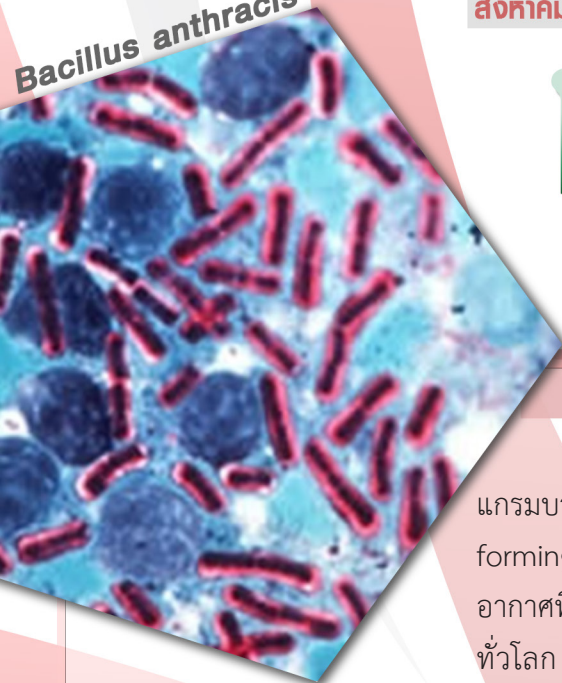
สิงหาคม - กันยายน 2564 Volume 20 Number 6 August - September 2021

โรคแอนแทรกซ์

Anthrax

โดย..นายฐาปกรณ์ ช่มช้อย

Bacillus anthracis

ANTHRAX (แอนแทรกซ์) คือโรคสัตว์สู่คนที่รุนแรงมาก เกิดจากเชื้อแบคทีเรียแกรมบวกมีชื่อว่า *Bacillus anthracis* ซึ่งเป็นแบคทีเรียที่สามารถสร้างสปอร์ได้ (Spore-forming bacteria) สปอร์ของเชื้อสามารถพบได้ในดิน สปอร์จะถูกนำขึ้นสู่ผิวดิน จากสภาพอากาศที่เปื่อยขึ้น และติดเข้าสู่สัตว์เคี้ยวเอื้องผ่านทาง การกิน Anthrax พบได้ในหลายทวีปทั่วโลก โดยหากติดเชื้อมีอัตราการตายที่สูงมาก ส่วนมากจะพบการเกิดโรคในสัตว์

เลี้ยงลูกด้วยนมที่กินพืช และพบได้บ้างในนกบางสายพันธุ์ ในคนพบการก่อโรค 3 รูปแบบคือ ทางผิวหนัง ระบบทางเดินอาหาร และระบบทางเดินหายใจ ที่พบมากคืออาการทางผิวหนัง เนื่องจากการสัมผัสสัตว์ที่ติดเชื้อ หรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่มีการปนเปื้อนสปอร์ Anthrax เป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ด้วยการฉีดวัคซีน และสามารถรักษาได้ด้วยยาปฏิชีวนะ แต่อย่างไรก็ตาม ควรมีมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันและควบคุมโรคเพื่อไม่ให้เกิดการระบาด

TRANSMISSION AND SPREAD

แบคทีเรียจะสร้างสปอร์เมื่อมีการสัมผัสกับอากาศ ซึ่งสปอร์ที่ถูกสร้างขึ้นนั้นมีความทนทานอย่างมาก สามารถมีชีวิตอยู่ในดิน และขนของสัตว์ที่ติดเชื้อได้นานหลายปี โดยในสัตว์จะได้รับเชื้อผ่านการกิน หรือการหายใจเอาสปอร์ของเชื้อเข้าไป สำหรับสัตว์กินเนื้อและคนนั้นสามารถได้รับเชื้อผ่านการกินเนื้อของสัตว์ที่ติดเชื้อเข้าไป หรือผ่านเข้าทางบาดแผล ในบางครั้งสัตว์ที่ติดเชื้อพบว่าเลือดไม่สามารถแข็งตัวได้ ทำให้เลือดออกตามช่องเปิดต่าง ๆ ของร่างกาย และแมลงสามารถเป็นพาหะนำโรคไปสู่สัตว์ตัวอื่นได้

“โดยทั่วไปแล้ว Anthrax ไม่แพร่ระหว่างสัตว์สู่สัตว์ หรือคนสู่คน”

<https://kxrb.com/anthrax-confirmed-in-south-dakota/>

PUBLIC HEALTH RISK

อาชีพสัตวแพทย์มีความเสี่ยงสูง จากลักษณะการทำงานที่ใกล้ชิดสัมผัส

“มากกว่า 95% ของคนที่ติดเชื้อจะแสดงอาการทางผิวหนัง ซึ่งเกิดจากการสัมผัสซากสัตว์ที่ติดเชื้อ”

ในคนนั้นการก่อโรคเกิดได้ 3 รูปแบบ ได้แก่

1. Cutaneous form
2. Gastrointestinal form
3. Inhalation form

1. Cutaneous Form

การจะติดเชื้อได้นั้นจำเป็นต้องติดผ่านบาดแผล โดยทั่วไปแล้วการเกิดโรคจะเกิดเป็นบริเวณจำกัดเว้นเสียแต่หากปล่อยไว้ อาจเกิดการแพร่กระจายไปทั่วร่างกายได้

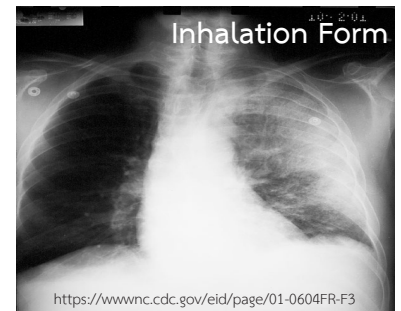
2. Gastrointestinal Form

เกิดจากการติดเชื้อผ่านทางกรีนเนื้อสัตว์ที่ตายจากการติดเชื้อ

3. Inhalation Form

เป็นรูปแบบการติดเชื้อที่รุนแรงที่สุด เกิดจากการหายใจเอาสปอร์ของเชื้อเข้าไป

CLINICAL SIGNS IN ANIMALS

แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบได้แก่ Peracute, subacute และ Chronic forms (พบได้น้อย) ซึ่งอาการก่อนตายของสัตว์ใน Peracute และ Acute forms นั้น มักไม่ค่อยแสดงอาการ ส่วน Chronic form นั้นอาจพบการขยายขนาดของต่อมน้ำเหลืองได้

- **อาการในสัตว์เคี้ยวเอื้อง** มักพบว่าตายแบบเฉียบพลันโดยไม่แสดงอาการป่วย
Acute form อาจพบไข้สูง กล้ามเนื้อมีการสั่นเกร็ง และอาการหายใจลำบากก่อนที่จะตาย อาจพบว่าเลือดไม่แข็งตัวและร่างกายไม่แข็งหลังตาย

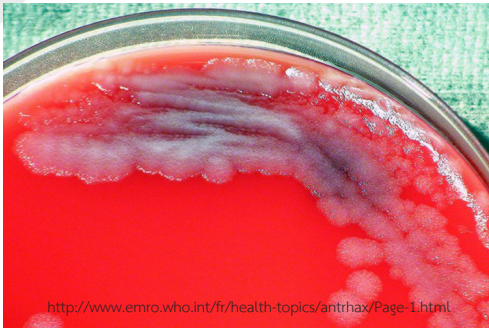
Subacute form พบว่าอุณหภูมิร่างกายสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึม เบื่ออาหาร ร่างกายอ่อนแรง และตายในที่สุด

- **อาการในม้า** ระบบทางเดินอาหารล้มเหลว เสียดท้อง มีไข้ ซึม มีการบวมตามร่างกาย อาจแสดงอาการยาวนานถึง 4 วัน ก่อนจะตายในที่สุด

- **อาการในสัตว์กินเนื้อ** เกิดจากการกินซากสัตว์ที่ติดเชื้อ มักจะแสดงอาการแบบ Intestinal form ร่วมกับมีไข้ การเกร็งของกล้ามเนื้อ ซึ่งบางครั้งพบว่าสัตว์ตายป่วยได้เอง

DIAGNOSIS

ตัวอย่างส่งตรวจ

เลือดหรือเนื้อเยื่อที่เกิดอาการ โดยการเก็บตัวอย่างต้องคำนึงถึงการปนเปื้อนเชื้อไปยังสิ่งแวดล้อมและผู้เก็บตัวอย่างเป็นสำคัญ

วิธีการตรวจวินิจฉัย

ตัวอย่างที่มาจากซากสัตว์นั้นมีปริมาณเชื้อจำนวนมากทำให้สามารถเห็นเชื้อได้จากกล้องจุลทรรศน์ นอกจากนี้สามารถทำการเพาะเชื้อ หรือตรวจด้วยวิธีทาง Polymerase chain reaction

PREVENTION AND CONTROL

“การฉีดวัคซีนในพื้นที่ที่มีการระบาดนั้นสำคัญอย่างยิ่ง”

- การกำจัดซากสัตว์ที่ตายต้องทำอย่างถูกหลักการ โดยการเผาหรือฝังซากในหลุมลึกประมาณ 2 เมตรและโรยทับด้วยปูนขาว
- ซากสัตว์ไม่ควรทำการเปิดผ่าหากสงสัยว่าติดเชื้อแอนแทรกซ์ เพื่อป้องกันการสร้างสปอร์ของเชื้อ
- ฟาร์มที่มีการระบาดต้องมีการกักโรค จนกว่าสัตว์ในฟาร์มจะได้รับการฉีดวัคซีน
- การทำความสะอาดและฆ่าเชื้อบริเวณโดยรอบ อีกทั้งควรกำจัดสัตว์พาหะจำพวกหนูและแมลง

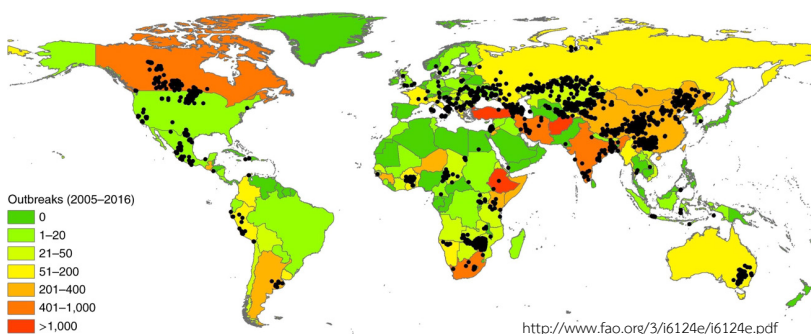
ข้อควรระวัง

เมื่อสงสัยว่าสัตว์ตายด้วยโรคแอนแทรกซ์ โดยเฉพาะสัตว์ที่นำเข้าใหม่จากท้องถิ่นอื่นภายใน 10 วัน ให้รีบแจ้งปศุสัตว์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขท้องถิ่นที่พื้นที่ ไม่ควรเปิดชำแหละซาก เพราะจะทำให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อ ให้รีบเผาหรือฝังซากสัตว์เล็ก ๆ หลังจากเก็บตัวอย่างโดยสัตวแพทย์ โรยปูนขาวหรือซีเมนต์ก่อนกลบหลุม ในท้องที่ที่เคยเกิดโรคนี้ระบาด ควรฉีดวัคซีนให้สัตว์เลี้ยงทุกปี

“แม้ว่าการรักษาด้วยยาปฏิชีวนะค่อนข้างได้ผล แต่สัตว์มักตายก่อนได้รับการรักษา”

GEOGRAPHICAL DISTRIBUTION

“พบว่าการระบาดของโรคอยู่ในทุกทวีปยกเว้นขั้วโลกใต้”

REFERENCE

<https://www.oie.int/en/disease/anthrax/>
https://niah.dld.go.th/th/AnimalDisease/zoonosis_Anthrax.htm

ฉบับต่อ ๆ ไป ท่านสามารถติดตามได้ที่ <https://niah.dld.go.th>

จดหมายข่าวสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ

ISSN 1685-2206

วัตถุประสงค์	เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านสุขภาพสัตว์โดยเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสารวิชาการเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาด้านสุขภาพสัตว์และการเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านสุขภาพสัตว์				
เจ้าของ	สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกษตรกลาง เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0-2579-8908-14 โทรสาร.0-2579-8918-19				
ที่ปรึกษา	นายสัตวแพทย์สรวิศ ธานีโต อธิบดีกรมปศุสัตว์ สัตวแพทย์หญิง ดร.พัชรี ทองคำคุณ ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ หัวหน้ากลุ่ม / ส่วน / ศูนย์ / ฝ่าย สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ				
กองบรรณาธิการ					
นายสัตวแพทย์นพพร โต๊ะมี (บรรณาธิการ)	สัตวแพทย์หญิงชญานิ เจนพานิชย์	นางสาวพนม ไสยจิตร			
นายสัตวแพทย์เจษฎา รัตโณภาส	นายสัตวแพทย์เอกกรินทร์ คงคำ	นางสาวปิยะวรรณ เกิดพันธ์			
สัตวแพทย์หญิงจันทร์จา วัฒนะเมธานนท์	นายสัตวแพทย์ ดร. กรีสลีย์ พรรคทองสุข	นางสาวชนกพร บุญศาสตร์			
นายสัตวแพทย์เจษฎา จุลไวกุลสุจริต	สัตวแพทย์หญิงกฤตดากร วงษ์ทองสาลี	นายพลกฤต มหานาม			
สัตวแพทย์หญิง ดร.รุ่งรัตน์ ไสยสมบัติ					
จัดพิมพ์และเผยแพร่	กลุ่มบริหารจัดการสุขภาพสัตว์				
สำนักงาน	สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ เกษตรกลาง จตุจักร กรุงเทพฯ 10900				
กำหนดออก	ปีละ 6 ฉบับ ทุกๆ 2 เดือน ฉบับละ 1,200 ชุด				
พิมพ์ที่	บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด				

สามารถหาข้อมูลเรื่องกลังจดหมายข่าวปัยอนหลังเพิ่มเติมได้ที่ <http://niah.dld.go.th>

สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ
กรมปศุสัตว์ จตุจักร กทม. 10900
ที่ กษ 0609/พิเศษ

ในราชการกรมปศุสัตว์

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 1/2521
ไปรษณีย์โทรเลขราชเทวี